This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

J 646

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Mila Gojsalićeva

J646

MILE GOJSOLIĆA

Poljička junakinja godine 1649

Spjevao

JURAJ KAPIĆ

Pretisnuto iz „Vienca"

U SPLJETU
Tiskarna Russo i Marić
1888

17

Digitized by Google

Digitized by Google

MILE GOJSOLIĆA

Poljička junakinja godine 1649

Spjevao

JURAJ KAPIĆ

119657

Preštampano iz „Vienca“

U SPLJETU
Tiskarna Russo i Marić
1888

Digitized by Google

J 646

Digitized by Google

Kut zemlje u našoj Dalmaciji, okolišen planinama, što nosi dvanest sela skladom ljubavi sjedinjenih, dičeć se vlastitom povjesnicom, dade ljudi, kakvim bi se ponositi mogla cijela koja kraljevina. Taj kut zemlje, taj skup sela poznat je pod imenom Poljica.

PAVLINOVIĆ u „Pučkim Spisima."

Digitized by Google

B

Vrh Mosora gogolja živica,
Na pojila žedna krda hrle,
~~U jamama~~ stisli se mrazovi,
Tećine se mrke rascirile,
Od žestine pole ispucale,
Visovima saviju se orli,
O klisima štekću jastrebovi,
Kroz gudure skviče lisičine,
Kunice se kradu niz hridine,
Gavran guje po proc jepi preza,
Nad ponore golubovi rone,
Colice se u jatima dave,
U busima čegrću jarebi,
Raspukline smrdelj zajazio,
Na pripeku boluje suletkva,
Kaduljama miriše kamenje,
Gusti smrječi ~~poklapaju~~ poklopili stienje.—

Digitized by Google

I.

Krš se beči, litice se viju,
Bubrježe se strmeni oberi,
~~Klisurinam saviju se orli,~~
~~Pukotine smrdelj zajazio,~~
~~Na pripeku boluje sulctka.~~
~~U šupljinam štokću jastrobovi,~~
~~Ćolice se u jatovim dave,~~
~~Gavran zmije u proćjepim vreba,~~
~~U basovim čegréu jarebi!~~
Kamen staje, a selo postaje,
Obroncima kuće se bijele,
Mrki stoje gospocki dvorovi,
Mrke stoje turske paljevine;
Pusti zidi, poderine tužne,
Obrasla ih crkvina i bršljan,
A po tlehu korov iznikao,

Digitized by Google

Ošebljadi drača i kupina,
Guščerima stan i zelenbaćim!
~~Pusti zidi lica sumornoga~~
~~U vjekove svoju sudbu nose,~~
~~I kazuju živu prolazniku,~~
~~Kako c'jelo vječni usud lomi!~~
Pod selom se poljce uravnalo,
Crnica ga sama utustila,
Koju voda niz st'jene san'jela
I naplila divnu gojevinu.
U tom polju svaka pitomina,
U tom polju svaka gora raste.
Dubovi se sapliću granama,
Kao da se rvu orijaši
I kušaju sumorne mišice.
Proviruju kljeni i makljeni,
Šibaju se tankušni jablani,
Stuboče se br'jesti i drenovi,
Guščaju se zeleni borovi,
Masline se modre uvalama,
A kad počme ljeto uz proljeće
Cvjeta višnja, cvjeta bajam slatki,
Cvjeta trešnja i cvjeta jabuka,
Cvjeta kruška, cvjeta drvo vunja,
Sve se poljce obuče u b'jelo,
Ta bjelina divota je vela.
Travka klije, miris te oblije,
Zelene se dole i bregovi,
Smokva pupi, naranča te ljubi,
Uzvonja se po bašćama cv'jeće,

Digitized by Google

Vrela plinju, nataplju rudine,
Po rudinam tuste krave pasu,
Janjci skaču, čobani pjevaju,
Oživlju se diple i svirale,
U hvojama tice se glasuju,
Po njivama žita se preliju,
Šuškatanja stoji koljenaca,
Rodne loze kite vinograde,
A njeke se penju po uzvodim,
Objese se grozdi kao lonci,
U njima je napojna kapljica.
S juga mi se more očenjuje.
More kraje ljubeć obigraje,
More ljubi te župne obronke,
Što se k njemu na skuta spuščaju.
S obronaka silaze djevojke,
I kupaju svoje b'jele dojke,
I plivaju iz gorice vile
U tom moru, u toj vodi slanoj!
S obronaka slaze mladi momci,
Krcaju se u lagane čamce,
Naginju se na plosnata vesla,
Vrše dižu, ugore iskreću,
Bacaju se ostim ubojitim,
Na ostima koprca komarča,
Zalogaj je to ribaru mastan!
S obronaka silaze sv'jećari
Tamo ljeti kad je more tiho,
Kad s večera nije mjesečina,
Zavezu se vlasak u pučinu,

Digitized by Google

Mili Bože, dragosti gledati:
Rażeże se masna lučevina,
Iskra praska, plamen se uvije,
More mi se biserom prel'jeva,
A srdela, ta ribica luda,
Sa svih kraja trči pod svijeću,
Veseli se pomamno gamiži,
Glavom vrti opnicu tananu
I baca se u visine b'jesna!
Mukom muče ti mrki sv'ječari,
Mukom muče, mrežam zapasuju,
Opiru se o vesla lagašno
I primiču k žalu mučaljivu.
Kad je galja brzo blizu kraja,
Kanjušari gola t'jela skaču,
More mute, pljuskaju, urliču,
A srdela luda čelavica,
Sad upozna, da je varka bila
Ona sv'ječa, što ju namamila;
Bježi jadna vanka u pučinu,
Al u galju udara bijedna.
Već je mreža na kraj istegnuta,
Puna galja debelih srdela,
Utonula pod bremenom lagja,
Sv'ječari se smiju i pjevaju,
A njekoji sagrću ugljene,
Na žeravu meću ribu živu,
I omaste brade srdelama!
S obronaka silaze pomorci,
Krcaju se na brodove tvrde,

Nabivene bačvam rumenike,
Odmotaju jedra od postava,
Vjetar puše, postav se napregne,
Brod prostriza ono more ~~pusto~~, sinje
A mornari vesela im majka,
Vino piju i zbivaju šale,
Gdje koji se dohvati gusala
I izvija pjesmu od junaka,
Pa mi sidro pod Senja bacaju,
Il u vodu pod Senjsku Rijeku,
Il pod Trsta grada bijeloga;
Tu prodadu svoju rumeniku,
I sagrnu blaga izobila,
Pa, da kući prazni ne putuju,
Kupe svakog drva izdjelana,
Ukrcaju svake trgovine,
I žure se k djeci i ljubovcam
Ti pomorci, ti glasni trgovci!

Zdrav mi bio, zavičaju mili,
Zdravo moja, vi Poljica župna,
Blagodatim Bog mi vas osuo,
Bogato vas narav obdarila!
Svega imaš, zavičaju dragi,
Imaš brda, imaš udolina,
Imaš poljca gojen gojevinu,
Imaš gore, imaš voća slatka,
Imaš bašće, imaš miris cv'jeće,
Imaš vode i imaš potoke,
Imaš marve i krupne i sitne;

Digitized by Google

S bokova te opasuju r'jeke
Žrnovica i Cetina hladna;
S podneva te plaka sinje more,
More drago, uzdanica l'jepa!
Čega nemaš, slatki zavičaju?
~~Kad Bog trudo ljucke blagoslovi,~~
Žita imaš, da utažiš glada,
Vina imaš, da okr'jepiš žile,
Pecivo se o Božiću cmari,
O vjenčanjim i o brguljama,
Koke snesu za Uskrsa jaja,
U vrtima zelja izobila,
Žira dosta, da s'užire krmci,
Brava dosta, da osušiš mesa,
Za subote i petka je ribe,
Za jamatvu srdele su slane!
A kamo ti tvoja prošlost slavna,
Zavičaju, moje milovanje,
Ej Poljica, knežijo poznana!
Kao biser u prstenu sjajnu
Na mekušnoj ruci djevojačkoj
I ti blistaš, domovino moja,
I ti blistaš, knežijo Poljička,
U pov'jesti hrvacke prošlosti!
Sveti klanci, gnjezdo sokolovo,
Sveti klanci, gnjezdo od slobode,
Sveti klanci, oštri i krvavi,
Krvju turskom stoput obliveni,
Sveti klanci, zavičaja moga,
Sveti klanci, ljubljenih Poljica,

Digitized by Google

U vas svoje unijeli glave
Tri brajena soja plemićkoga,
Tri mladice hreka bosanskoga,
Troje djece kneza Miroslava,
Baš Tješimir, Élem i Krešimir,
A kasnije plemići ugarski
Pred bijesnim bježeć Mongolima.
Bog im plati, zakon zakoniše,
Ti plemići župu utvrdiše,
Divnu župu u zemlji hrvackoj!
Knez veliki bijaše gospodar
C'jele župe, cijelih Poljica,
A dvanaest malenih knezova
Gospodara b'jahu namjesnici
U dvanaest poljičkih selija.
Čudne župe, Bože nebesniče,
Čudne župe od dvanaest sela,
Čudne župe, šest tisuća duša!
Župa mala, al srce veliko,
Malo ljudi, ali lavi živi;
~~Oni svoju slobod pronesoše~~
~~Kroz šest stotin debelih godina~~;
~~Ko bi htjeo da unese perje~~
~~U njihovo gnjezdo sokolovo~~,
~~Poljičani domorodci r'jetki~~
~~Kljovali bi tugjinskog gavrana~~,
~~Ljuto bi mu pera izlomili~~,
~~Kao što no huda sreća nagje~~
~~Baš njekoga Dujma Papalija~~,
~~Kog Mlečići drzoviti vrazi.~~

U gorske se klance ukopaše
I slobodu zlatnu održaše
Kroz šest stotin debelih godina.

~~Poljicima htješe nametnuti~~
~~Za njihova kneza velikoga.~~
~~Snagje trka jadnog Papalija~~
~~Niz Poljičke strmenite st'jene,~~
~~On uteče k Spljetu mletačkome,~~
~~A Poljica vesela im majka,~~
~~Izabraše kneza velikoga~~
~~Odgojena u svojim njedrima!~~
B'jaše tada, spomenico crna,
Tada Mlečić aždaja lukava
Plazijaše našim obalama,
Tada sjede prekomorac holi
I u Zadru, Spljetu i Trogiru,
Tad uvuče rilo proždrljivo
Po našemu pitomu ostrvju,
Pa i moji djedi Poljičani
Toj aždaji u čeljusti gladne
Jednu pregršt srebra usipahu;
Ali svoju knežiju čuvahu
Od mletačkog daha nezdravoga,
Od latinskog kroja tugjinskoga,
Od mletačke r'ječi prefrigane,
Od navikâ i ~~od~~ običajâ, zlih
Od mletačkog srca lisičjega,
Od mletačkog holavoga hala,
Od tugjinskog duševnoga kala!
Ostadoše sirovi gorjani,
Al im osta kapa nad očima,
Ostaše im lica izrazita,
Ostaše im oči nemućene,

Digitized by Google

Ostaše im zubi nečoptani,
Ostaše im mišce žilavite,
Ostaše im prsa rebrenata,
Ostade im riječ domorodna,
Ostade im srca djevičanstvo,
Ostade im duša blagorodna,
Ostaše im zdravi običaji,
Ostade im vedrina duhova,
Ostade im iskrenost, junaštvo,
Ostade im njihovo hrvastvo!
Poljičani stranca ne mogahu
Kao istog paklenoga vraga,
Nikom nigda preko svoga praga,
Nikom nigda u svoje vrleti,
U tugjincu vjere ne imade!
Svakog ljeta i Jurjeva dana
Od Poljica knezi i vitezi
U dolamam i pod perjanicam
Plovijahu Mlecim u otoke,
Baš na dvore dužda njihovoga,
Da zakone poljičke priznade
I slobodu malenih Poljica,
Gospodarstvo kneza velikoga
I njegove družbe odabrane.
Mlečanim se ino ne mogaše
Sve zakone našim priznavaše,
Pa mi moja kita odabrana
Vraćaše se slobodne u klance,
U ljubljenu svoju kneževinu.
Kneževino, Bogom milovana,

Digitized by Google

Ti si Turcim ~~Uvraždenica~~ bila, Lukopnica
Kneževino, l'jepi zavičaju,
Glagoljicu ti si njegovala:
Tvoji popi, dični glagoljaši,
Ljubijahu taj amanet sveti
Kao ženu u svojim očima,
Kad vladike sunuše se na nju,
Kad joj i Rim naklon ne bijaše.
Kneževino, moje milovanje,
Ti porodi po izbor junake:
Sinovčiće, Biliće, Martiće,
Pezeljiće, Paviće, Čoviće,
Karamane, slavne Kulišiće;
Ćeri su ti: Mare Žuljevića,
Mlada Bare Leksića ljubovca,
Ćer je tvoja Mile Gojsolića!

Digitized by Google

II.

U Kostanjim, selu Poljičkomu.
Starinska je kuća Gojsolića,
U toj kući čudno čudo kažu,
U tom domu rumena je ruža,
Rumen ruža djevojčica Mile.
Reste Mile u majčinu dvoru,
Reste Mile, grana bosioka!
Glas pukao od usta do usta,
Sa svih kraja naviju se momci
O pitome Gojsolića dvore;
Svi bi htjeli mirisat bosiljak,
Svi bi htjeli zaprositi Milu,
Al je Mile jošte mladikova,
Stopro joj je petnaest godina,
Pa nikoga okom ne pogleda.
Reste Mile kako no iz vode,
Život šiba, rumen ju probiva,
Mlado t'jelo mesnikovo biva,
Dragi Bože, snopa od djevojke,
Kada ide, stas joj se uvije,

Digitized by Google

Oči crne, put joj prebijela,
Dragi Bože, ljepote djevojke!
Mile goji cv'jeće svakojako,
Ponajviše zelena bosilja,
Bosilje je cv'jeće mirisavo,
Bosilj Mile za njedra udije,
Kada svecem ona crkvi ide.
Često Mile cv'jeće obasiplje,
Jutrom rano vodom ga zal'jeva,
Pa uz cv'jeće svoje milo sjedne,
I raspliće plave kose svoje,
Te ih češlja češljem drvenijem,
Guste ~~Paste~~ kose padu joj u skuta,
A ona ih milovati stane,
I pošeće k lozi obrezanoj,
Pod koju je čahuricu vrgla,
Puna joj je vode od lozice,
Onu vodu na dlane iskreće,
Njome tare duge kose svoje,
Nek još bolje narastu joj mladoj.
Tada Mile vlase razregjuje
I plete ih na dvoje, na troje,
Dva ~~Tri~~ ih puta oko glave vrgne
I dosegnu još joj na zatiljak.
Raste Mile kako no iz vode,
Već je Mili osamnajst godina;
Život šiba, rumen ju probiva,
Mlado t'jelo mesnikovo biva,
Prsi Mili raspregnuju dojke,
Mili Bože, cure za udaju!

Digitized by Google

Sa svih kraja naviju se momci
O pitome Gojsolića dvore,
Svi bi htjeli mirisat bosiljak,
Svi bi htjeli zaprositi Milu,
Al zaludu svima obijanje,
Jer je Mili u srcu ostao
Mladi momak Petre Kulišiću,
Kršan junak starinskog plemena.
Njega Mile na polju vidila,
Kad s ramena bacao kamena,
I drugovim svima odbacio:
Stasit momak, rodila ga majka,
Crna brka, oka sokolova,
Kosa mu se do ramena splila,
Prava slika Mile Gojsolića.
Mile rani zorom u prozorje,
I uzimlje vidro okovano,
Pa se šeće do vodice hladne,
~~I udara kroz gustoga gaja,~~ Provlači se kroz gušćavu gaju
Rosu truni sa zelena lišća,
Miluje ju šumsko povjetarce.
Hiti Mile, rukam razmahuje,
~~U vrh~~ gaja živica gogolja. Po dno
Oko vode jablani su gusti,
Oko vode vrbe se poviju,
Uz vodu je drva javorova,
Uz vodu je ~~kelena čiprosa.~~ struka vezikova,
Uz vodu je divna hladovina!
~~Bože mili, ko~~ pod vrbom spava, Tko je ono, te
Pod glavu je kamen namjestio,

119657

Digitized by Google

Svila mi se koša o grlašce;
Neznan putnik, mrak ga uhvatio,
Pa uz vodu konaka našao?
Kaži, sestro, Mile Gojsolića,
Kaži mlada, ko pod vrbom spava?
Ah, ono je Petre Kulišiću,
Na ročenje došao je Mili,
Na ljubavne divne razgovore!
Mile skine vidro okovano,
Pa uz Petra sjeda Kulišića,
Oba sjednu jedno uz drugoga,
Slika im se u studencu stvara.
Ej, studenče, vodo mramorita,
U tebi se ogledale vile,
Sa njihovim krasnim ljubeznicim,
Al ovake vile i junaka,
Jedno drugom ovako ~~priraslo~~, pristalo
U tebi se nikad ogledalo!
Kažite mi, tankušni jablani,
I vi moje tugaljive vrbe,
Kažite mi, ~~plačljivi čipresi~~, pruti vezikovi
Što je dvoje mladih govorilo?
Mile grabi peharom vodice
I nalije vidro okovano,
Rastaje se sa srcu milenim!
Kod kuće ju majka ukorava,
Da je puno na vodici stala,
Ali jošte ne zna ništa stara.
Tomu malo postojalo vr'jeme,
Stale šapćat bake po susjestvim,

Digitized by Google

Da se Mile sastaje sa mladim.
Al je r'ječca pusta šetavica,
Za to čula mlade Mile majka,
Dragi Bože, jada golemoga!
„Mile jadna, curo nesretnice,
Mile tužna, b'jednu te rodila,
Kakvi meni doletili glasi,
Za kim ti se mozak zavrtio?
Kulišić je momče silovito,
Na sastancim svagdje ga je naći,
Često silen Turke izazivlje
Tam pod Klisom, pod njihovim gradom
Ne bilo mu moje proročanstvo,
Al obuven on će poginuti!
Od sada ti oštro naregjujem,
Da na vodu hoditi ne smiješ,
A vidim li oko našeg dvora,
Da kad progje oni kopilane,
Zacrljenit ja ću mu obraze!“
Mile stoji kano pokošena,
Oči svoje u tle oborila,
Te ko čela ljupko progovara:
„Nije, majko, Petar kopilane,
Starinskog je roda i plemena,
I dobar je, vjeruj, moja majko!“
Stara na to u smjeh udarila,
Pa Milici svojoj besjedila:
„Znam ja, ćerce, kuda ta prošiva,
Čudne ste vi današnje djevojke,
Vi gledate momka zalizana,

Digitized by Google

Vi gledate, da li ga na oko,
A drugo se jadne ne smišljate!
Ćerce moja, to je naopako,
Naopako današnje djevojke,
Take n'jesu bile vaše majke!
Čuj me, Mile, moje milo d'jete,
I ja jednom djevojkom sam bila,
Pa sam bome i pristala bila,
Na daleko čulo se je za me,
Dol'jećali prosci sa svih strana:
Prosio me Pavića Nikola,
Prosio me Žuljevića Marko,
Prosio me Bilića Ivane,
Prosio me Čotića Tadija,
Prosio me Sinovčića Mate,
Prosio me Bašića Juriša,
Prosio me Karamane Marko,
Prosio me Vladušića Jerko,
Prosio me Gojsolića Jure;
Devet prosac imala sam, ćerce,
Pristaliji jedan od drugoga,
Sve plemići, starenikovići,
Al nijednog n'jesam odabrala,
Već tvog ćaku Juru Gojsolića,
Buduć meni on najbliži bio.
Znala sam mu za rod i za pleme,
I kakva mu još je baba bila,
I kakva mu ostarjela majka,
I kakva mu ukućna družina,
I kako mu kuća namješćena,

Digitized by Google

I u kući sudje poredano;
Znala sam mu dvore i obore,
Znala sam mu lozne vinograde,
Znala sam mu zelene ograde;
A ti tomu Petru Kulišiću
Tam daleko preko četir sela,
Niti znadeš otac kakav mu je,
Niti kakva majka mu je bila,
Nit mu znadeš braće ni sestrica,
Nit mu znadeš ukućne družine,
Ni kako mu kuća namještena,
Ni u kući sudje poredano,
Nit mu znadeš dvore ni obore,
Niti znadeš, kako mu susjestvo,
Ne znadeš mu vrte, podvornice
Ne znadeš mu lozne vinograde,
Ti mu ne znaš zelene ograde,
Ti ne znadeš onih običaja,
Selo drugo i adeti drugi!
Već poslušaj, drago moje d'jete,
Ja sam našla i otac je kael,
Našli smo ti valjana mladića,
Komu znadeš za rod i za pleme,
Baš jedinca Martića Nikolu."
Mile pade na oba koljena
I zajeća, da duša protrne:
„Ajme, majko, prikolji me nožem,
Al me nedaj Martiću Nikoli,
Mrzak mi je, moja mila majko,
Ne mogu ga, majko, mila dušo!"

Digitized by Google

Mile nesretnice

„Mrzak ti je, curo vijoglava,
Mrzak ti je, ~~li raspuštenice,~~
Al ti majka tvrdu vjeru daje
Ili njega il nikoga drugog,
Goni mi se, ćeri nedostojna,
Goni mi se ispreda očiju!“
Jadna Mile izlazi iz kuće,
Niz lice joj suze, oborile,
Tare oči krajem ručenika,
Pa silazi u bašću zelenu;
Sjeda Mile pod loznu sjenicu,
Sjeda Mile uza svoje cv'jeće,
Vrele
~~Puste~~ suze teku joj u skuta,
Stade cura jadati se cv'jeću:
„Jao meni, milo cv'jeće moje,
Mene majka za nedraga daje,
Jao meni, milo cv'jeće moje,
Ja mladoga Kulišića ljubim!
Kud ću tužna za Boga miloga,
Majka moja srca je okrutna,
A otac mi otrovne je žuči;
Kud ću, što ću, milo cv'jeće moje,
Ja sam tebe, cv'jeće, njegovala,
Crnicom te zemljom osipala,
Hladnom vodom jutrom zal'jevala,
Ti mi sada budi u pomoći,
Svjetuj mene, milo cv'jeće moje,
Kako ću ja roditelje slomit,
Da me dadu Petru Kulišiću!
Ao meni za obadva sv'jeta,

Digitized by Google

Ti bi meni, cv'jeće, svjetovalo,
Al zeleno govorit ne um'ješ!"
Žešće suze zamlaziše licem,
Bolno jeknu divota djevojka,
Pa prisloni rumene obraze
O bosiljak cv'jetak mirisavi,
Vrućim suzam nataplja bosiljak,
A bosiljak ljubi joj obraze
I svija se ko da i sam ječi!
Vas dan Mile pod sjenicom stoji,
Vas dan rosi svoje lice mlado,
Nit je zovu ručku ni objedu,
Kad se večer suton uhvatio,
Ide Mile, da u kuću ugje,
Na vratima otac ju susrete,
Pogleda ju očima krvavim,
Jer mu majka bila kazivala,
Da Milica ne će za Martića.
Niko Milu k večeri ne zove,
Premda mlada ne bi okusila
Sve da ima pečenih goluba,
Jer joj kame na srce panulo,
Jer joj tuga utrobu saplela,
Nego Mili dvostruki su jadi,
Što ni otac ni njezina majka
Ne će š njome r'ječi da prozbore.
„Čuješ, majko, stojim bezposlena,
Daj mi, majko, pošla česovoga,
Il sestrici potplićat terluke,
Ili brajnu zaplićati bječve,

Digitized by Google

Ili ocu vesti našivače,
Ovako mi otpadoše ruke!“
„Ja za tebe ne imadem posla,
Jedna curo, luda vijoglava,
Pitaj u tvog Petra Kulišića,
Pitaj u tvog gizdavog mladoga,
Nek ti dade sašiti košulju,
Što će mu se b'jelit o gr'ocu!“
Reče majka i obrnu glavu,
A Milica u srcu protrnu,
Bolno jeknu divota djevojka,
Bolno jeknu, probode ti dušu,
Pa otide u svoje skrovište,
Baci glavu na meku postelju,
Lepeću joj ~~prsi~~ uzrujane. . . . .
Svu noć ječi divota djevojka,
Svu noć oka mlada ne stiskava,
Zora sviće, Mile se ustaje,
Od plača joj oči podbujile,
Sjedi mlada u svome skrovištu,
Niko š njome r'ječi ne govori.
Prolaze joj i otac i majka,
Mimo gredu lica namrštena,
Stoji Mile kao osugjena,
Tuga joj se o srce savila,
Vene mlada od golema jada;
Slazi cura u bašću zelenu,
Isplače se Mile sirotica,
Pa se vraća oborom u dvore,
Niko š njome r'ječi ne besjedi.

Digitized by Google

To trajalo tri dugačka dana,
Treći danak subota je bila,
Baš sunašce tonulo za brdo,
Kad se starac Gojsoliću Jure
Primakao svojoj ćeri Mili,
Te joj ove izustio r'ječi:
„~~Čuješ~~, Mile, moje zapov'jedi:
Večeras ćeš ti uzeti dare
Od jedinca Martića Nikole,
On će doći, kada suton pane,
Ti ćeš njega ljupko dočekati,
~~Čuješ~~, Mile, moje zapoviedi!"
Reče otac osornim izrazom,
I otide nogam stupajući.
Osta cura kao studen kamen,
Da je bilo zaklati je nožem,
Kapi krvi ne bi isc'jedio.
Od srca joj otrgnu se uzdah,
Stade mislit sirota djevojka,
Kojeg će se pnta prihvatiti;
Il uvenut ~~s roditeljskog muka~~,
Ili dare uzet od nedraga.
Sve promišlja, pa napokon smišlja:
„Uzet dare nije obećanje,
Volim uzet dare od Martića,
Ubjegnu ću tako jadu tešku,
A njegova nikad biti ne ću!"
Suton pada, i eto Martića
U bijele Gojsolića dvore,
Dočika ga kućni domaćine,

Digitized by Google

Dočika ga kućna domaćica,
Uvode ga u plemićke dvore,
Gdje ga srita i gizdava Mile,
I ona ga uljudno pozdravlja.
Svi sjedoše u okoliš redom,
Sjede momak Martiću Nikola.
Na glavi mu kalpak sa pernicom,
O rebrima jačerma srebrena,
Niz jačermu toke pozlaćene,
Sjede momak i zboriti stade:
„Što bi išao govor oduljivat,
Prijatelji moji Gojsolići,
Došao sam pitati vam Milu
Za vijernu moju zaručnicu!“
Mah prihvati Gojsoliću Jure:
„Srećno došo, starinski omlatče,
Naše kuće od davnine davne
Vavjek su se gledale lijepo,
A unapr'jed eto će i ljepše,
Moja Mile Božja, pa je tvoja!“
Reče otac, a prihvati majka:
„I ja srcem svim sam zadovoljna,
Jer će poći iz kuće u kuću,
Za mladića dobra plemenita,
Moja Mile tvojom će se zvati!“
Osmjehnu se Martiću Nikola
Od veselja i dragosti puste,
Pa se maši u žep od jačerme
I istegne kesu pletenicu,
Puna kesa žutaca dukata,

Digitized by Google

Pruži kesu djevojci Milici:
„Uzmi, curo, ovo obilježje!“
Mile vabi sm' ješak na usnice,
Al ga mlada dovabit ne može,
U tle oči drži oborene,
Te kō čela ljupko progovara:
„Primi, majko, ti za mene dare!“
Stara tada skoči se na noge
I primače Martiću Nikoli,
Te mu tiho prišapne na uho:
„Stidljiva je, čudit joj se nije,
Stid je ures glave djevojačke“;
Pa u ruke pletenicu primi,
Mjesto ćeri divote djevojke.
Sjede opet Martić gjuveglija,
Sjede opet i zboriti zače:
„Kako znate, prijatelji dragi,
Ja sam jedin u mojemu dvoru,
Meni nije duljiti ženitbom,
Te je ovo moja tvrda miso:
U subotu do ~~nedjelje~~ dana *c sedmice*
Isprositi Milicu djevojku,
A sutradan napovjediti se!“
„Tvoja volja, prijatelju dragi,
Volja tvoja, zete narečeni,“
Prihvatiše i otac i majka.
Ode Martić srcem zadovoljnim,
A Milica osta pomirena
Sa okrutnim svojim roditeljim,
Smišljajući, kako da se spasi!

Digitized by Google

III.

Sve pospalo kano i zaklano,
Tek u selu katkad pas zavije,
Il pjetao kroz san kukurikne.
Spava starac Gojsoliću Jure
I spava mu ukućna družina,
Ali bdije Mile djevojčica
I ne spava sluga Kolumbate.
Mile piše listak knjige b'jele
Svomu dragom Petru Kulišiću.
Kad je mlada knjigu napisala,
Tiho zbori slugi Kolumbatu:
„Kolumbate, brajne, a ne slugo,
Ili sada ili već nikada,
Budi meni ~~jadnoj~~ u pomoći: *t. mladoj*
Noćas mahom ovaj listak nosi
U Čvrčića Petru Kulišiću!"

Digitized by Google

Odgovara sluga Kolumbate:
„Ej ti moja milena gospojo,
Ja bih za te u vatru skočio,
Za te tvoje oči ljubeznive,
Za tu tvoju mladost plemenitu,
Za to tvoje srce milostivo,
Kamo nebi listak ti ponio!“
Pripne momče lagana opanka,
Preko pleća kaparam prebaci,
Iz kremena izvabi iskricu,
Trudom lulu pripali putnicu,
A u njedra list na golo vrže,
Mili šapnu: „Bog ti na pomoći!“
Pa se tiho kroza vrata krade,
Na vrh prsta progje kroz obora.
Stade lavež u oboru hrta,
Ali u čas repom mahat stade,
Kad pripozna slugu Kolumbata,
I ~~sjede~~ mu skakat uz koljena. stade
Od obora vrata ne otvara,
Već Kolumbat preko zida skače
I upane u noć tamnovitu.
Mjesečine nije na nebesim,
Njegdje vedro, a njegdje oblačno,
Po pameti Kolumbate grede.
Štrapa momče putem unapr' jede,
Kad potegne dima kroz kamiša,
Zasv' jeti mu lula pred očima,
Pa se mahom opeta pritaja.
Gazi momak, noga mu je snažna,

Digitized by Google

Pod opankom oštrapci odl' ječu,
Viknuo bi sluga Kolumbate,
Zapjevo bi iza svega grla,
Al se boji da ga gragja čuje,
Da i drača ne odade tajnu
Gospodaru Juri Gojsoliću.
Već je momak dobro odmakao,
Pa on sjeda na stanca kamena,
Sa ramena skida kaparama
Te u žepu pljosku napipaje,
Što mu Mile rakije nalila;
Zubim guli čepa jelovoga,
Pa prisloni pljosku o usnice,
Sisa momče ženu rakiju
Kao d' jete sisu materinu,
A, ~~Te~~ kad se je dobro natrusio,
Od ustiju pljosku odljepljuje,
Donjom usnom opija brkove,
Pa zadije čepa jelovoga,
Smjesti pljosku, gdje j' i prije bila,
Popipa se i dva i tri puta,
Da mu ne bi putem ispanula,
I udari momče unapr' jede,
Šiba napr' jed kao da je vilen,
Rakija mu uši ugrijala.
Zaboravi sluga Kolumbate,
Da pametno pjevati mu nije,
Već zaori iza svega glasa
Mimo dvije visoke planine!
Tad se primi zelena brdeljka,

Digitized by Google

Na brdeljku Zvečanjsko je groblje,
Kolumbat je groblju na poglede,
Oko groblja stoput je prošao,
Nij' se nikad ~~momče~~ poplašio,
Ali noćas ježe mu se vlasi;
Rakija mu glavu upalila.
Napr' jed gazi momče Kolumbate,
U tikvini roje mu se misli,
Da u dublju groblju na istoku
Vukodlače sjedi strahoviti,
Preko sebe pokrov prebacio,
Povrh gaća istegao bječve,
Da je njega putem zapazio
I da će mu izić na susrete.
Stade mu se kosa naježivat,
Stade predat sluga Kolumbate,
Al se mahom sam sebe zastidi,
Prokašlja se, gora se ozovnu,
Trže pljosku, vjernu drugaricu,
I iscuri do kapi rakije,
Preko pleća baci kaparama,
Pa zapjeva urnebesnim glasom
I udari putem unapr' jede.
Progje sretno mimo groblje stare
Ne izagje pred njeg vukodlače,
Već u dublju sova zalepršа
Prestravljena njegovim pjevanjem.
Napr' jed gazi sluga Kolumbate,
Pod opankom odl' jeću oštrapci,
Pa eto ga dvoru Kulišića;

Digitized by Google

Tiho kuca na Petrova vrata,
To začula majka Kulišića,
Zove svoga sina jedinoga.
Usta Petar i kroz vrata pita:
„Ko si, Božji, baš u ovo doba?“
„Ja sam momče sluga Kolumbate,
Nosim tebi jedne knjige b' jele,
Od djevojke Mile Gojsolića!
Kad to čuo Petre Kulišiću
Kao mamen otvara mu vrata,
I uvodi slugu Kolumbata,
Uvodi ga u svoje odaje.
Vadi sluga one knjige male
I daje ih Petru Kulišiću,
Pa se spusti momče Kolumbate,
Obori se uz zid na stolicu
I zahrka u taj časak cigli.
Petar gleda Milina pečata,
Ljubi pečat, listak razmotava,
Sjede čitat one knjige b' jele,
Sjede čitat zenam izvaljenim:
„Ej moj Petre, moje milo drago,
Ej moj Petre, moje uzdisanje,
Otkada te ja vidila n' jesam,
Petre dragi, i srce i dušo!
Potla zadnjeg našega sastanka
Na studencu vodi mramoritoj,
Mi ostasmo mladi razdvojeni!
Bez tebe mi neslana je kora,
Bez tebe mi nebo je oblačno,

Digitized by Google

Bez tebe mi sunce mi je tavno,
Ja bez tebe venem i umirem!
Ti si mene, Petre, zamamio,
Zan' jelo me tvoje lišce milo,
Zan' jela me tvoja kosa crna,
Zan' jeo me tvoj stas ponositi,
Zan' jelo me koljeno starinsko,
Zan' jela me dobrota je tvoja,
Zan' jela me tvoja je ljubotnost,
Zan' jelo me ime ti pošteno,
Zan' jela me tvoja dična slava,
Da si junak prvi na krajini,
Što no kolješ Turke nevjernike
I junačke odnosiš mejdane:
S toga si mi, Petre, najmiliji,
~~Što~~ ti muka nije poginuti
Za ljubljena našeg zavičaja,
Za slobodne naše klance svete!
A sad čuj me, moj Petre mileni,
Da ti crne ja povjedim glase,
Nemoj mi se, srce, žalostiti,
Bog će dobar nama pripomoći,
Otkad sam ti mlada poručila,
Da na vodu više ne dolaziš,
Jer da moja saznala je majka,
Odtad ti se jadna nesretnica
Pitam tugom i gorkim čemerom;
Niko samnom ne će da govori,
Muče mene moji roditelji,
Progone me, što ja ljubim tebe,

Digitized by Google

Pa, za Boga onog velikoga,
U prošastu subotu večerom
Dobaviše Martića Nikolu,
Te me mladu njemu obećaše;
A on reče, plakala ga majka,
Da ženitbom duljiti ne može,
Već da mene misli isprositi
U subotu iza one prvu.
Ovo su ti, Petre, crni glasi,
Pa te kumim Petrom imenjakom,
U kojeg su ključi od nebesa,
I kumim te našim svecem Jurjem,
Da mi odma po ulaku javiš,
Kad ćeš doći oteti me smrti.
Ja ću s tobom noću ubjegnuti, —
Ubjegnuti nije baš lijepo,
Stignuće me kletva roditelja,
Ali kud ću za Boga miloga?
Za nedraga ja ne mogu poći!
Hiti, Petre, časa ne počasi,
Otmi mene smrti iz čeljusti,
Hiti, Petre, ako je istina
Ona ljubav, što si mi iskaza.
Vodi mene, kud je tebi drago,
Al me nosi smrti iz čeljusti;
Vodi mene u goru zelenu,
~~Pitaj mene travom ošebljadom,~~
Al me ne daj Martiću Nikoli!
Ako, Petre, sugjeno ne bude,
Da ja budem tvoja ~~zaručnica~~, drugarica

Hrani mene zelenom travicom,
I napajaj za lista rosicom,

Digitized by Google

Biti ću ti ljubezna sestrica,
Spremaću ti oružje viteško,
Kim ćeš turske otsijecat glave,
Hiti, Petre, Mile tebe čeka!"
Kada Petar knjigu progledao,
Zazebe ga u srcu viteškom,
Pa dohvati pera laganoga
Od mila mu ruka podrhtava,
Sjede pisat Petre Kulišiću,
Sjede pisat Mili odgovora:
„Ej Milice, rumena ružice,
Ej Milice, srce iz njedara,
Mile moja, mila ljubeznice,
Po srcu si mene pokosila,
Kad si kobne napisala r'ječi,
Da te dogjem otet jadu tešku,
Ak' ne laže ona ljubav živa,
Što sam tebi izkazivo, dušo!
~~Joj~~ što reče, moja jelo vita,
~~Joj~~ što reče, očinja zenice,
~~Joj~~ što reče, iz gorice vilo,
~~Joj~~ što reče, d'jevo uzorita!
Da je oro Martiću Nikola,
Pa da tebe pod oblake nosi,
Čini mi se, moja ljubav živa
Da bi mene krilim obdarila
I da bi se kao soko sivi
Zaletio nebu pod oblake,
Raščenuo orla nesugjena
I oteo tebe, suho zlato!

Ah,
Ah,
Ah,
Ah,

Digitized by Google

Ej Milice, kito vesligjena,
Take vile u Poljicim nije,
Takog snopa i takog uzrasta,
Takog mladog djevojačkog t'jela,
Takog srca i muškog ponosa!
Bez tebe mi danak je godina,
Bez tebe mi sv'jet je groblje n'jemo!
Kad si meni bila poručila,
Da s' ustegnem rad ljubavi naše
I da tvojim ne idem na oči,
Dok se dvoje starih ne umiri,
Srce mlado ja bijah stiskao
I njeki se zeman ustegao:
Ali vjeruj, moje milovanje,
Dalje trajat nije moglo tako,
I baš sutra mišljah ti u dvore,
U oca te mladu zaprositi,
Otkle mene ne bi izagnali
Ni hajduci ni iz gore vuci;
Prije mlajan ja bih privolio,
Da sa meno odlijeće meso,
Neg drugomu da ti budeš ljuba!
Ti ne tuguj, moje milovanje,
Eto mene sutra o ponoći,
Povešću te ravno dvoru momu,
Gdje će tebe njegovati majka,
Moja majka srca ljubezniva,
Dok se mladi mi vjenčat budemo
Po zakonu naših praotaca.
Čekaj mene, draža od očiju,

Digitized by Google

Čekaj mene sutra, pred ponoći!“
Petar savi listak knjige b'jele
I udari tvrdoga pečata,
~~Te~~ on budi slugu Kolumbata:
„Ustaj momče, sramota te bila,
Po tebi bi mogli silni Turci
Sve sasjeći i staro i mlado!“
Tad otvori na zidu prozora
I pogleda nebu u visine,
Razvedrilo ~~kao caka čisti~~,
Još dva sata danice imade.
Razbudi se sluga Kolumbate,
Pa on laktom oči protariva,
Po obrazu dlake mu se ježe,
Mrvu se je momče uzimilo.
Besjedi mu Petre Kulišiću:
„Do pred zoru ~~lasno~~ možeš dvoru,
Ali nije hvajde da okl'jevaš,
Već pritegni lagana opanka
I žuri se, ti valjano momče,
Evo tebi žutaca dukata,
Da ti nije ova nojca prazna;
Nosi momče ove knjige male
Baš na ruke djevojci Milici,
I neka ti bude sveta tajna,
To molim te kao svoga brajna!“
Osmjehnu se sluga Kolumbate
I odvrati Petru Kulišiću,
Zavežujuć u pojas dukata:
„Ne boj mi se, čuveni junače,

Digitized by Google

Ne će znati ni zemljica crna,
Kuda noćas ja sam prolazio;
Volio bih da me nije živa
Već onakoj skriviti djevojci,
Što joj nema para u cesara,
Pa i takom dobrom gospodaru!“
Ode momče sluga Kolumbate,
Gazi čvrsto nogom unapr'jede,
Al bi jošter bolje pričvrstio,
Da on znade kakvom željom vrućom
Čeka njega djevojka Milica!
Prije zore stiže Kolumbate,
Stiže momče dvoru Gojsolića,
Nagje Milu mladu na nogama,
Svu noć oka cura stisla nije,
Brojila je ulaka korake,
Svaki sat joj bio godinica.
Kad djevojka knjigu proučila
Licem mladoj suze protekoše.
Pridušuje Milica jecaje
I besjedi svomu slugi v' jernu:
„Kolumbate, moj mileni brate,
Ti ćeš znati sačuvati tajnu:
O tom tebi govoriti ne ću,
Već te molim, moje dobro momče,
Kada sutra otskoče vlašići,
Kada bude noći kasno doba,
Kada moji zaspu roditelji,
Dogji k meni, moja v' jerna slugo,
Ti ćeš mene izvesti iz dvora

Digitized by Google

I ispratit malo kroz noć crnu,
Dok sretnemo Petra Kulišića!“
Prihvatio momče Kolumbate:
„Ja ću doći, curo odabrana,
Izsvešću te, ljubljena gospojo;
Ja bih za te izgubio glavu
Za tu tvoju mladost plemenitu!“
Pa otide sluga Kolumbate,
Ode momče da zoru obaspe,
A ostade Milica djevojka,
I ona se nasloni na krevet
I zaklopi svoje oči crne!
Sanak snije divota djevojka:
~~Ubjegla~~ je s Petrom Kulišićem,
~~Ali kada~~ danak osvanuo,
Zove mladu i otac i majka,
U odaji ne ima Milice!
Plaču starci od golema jada,
Otac Jure s' jede guli vlase:
Kud je moga djeteta nestalo?
Oblaze se dvori i obori,
Oblazi se polje i ograde,
Niti strvi ni od Mile krvi;
Ulaci se šalju po selima,
Niko ništa kazat ne umije!
Stao mislit Gojsoliću Jure:
Bi će mlada išla s Kulišićem,
Psine joj se nasitile mesa,
Što obruži moje pleme staro!
Pa pokupi momčad odabranu

Digitized by Google

I on pred njom četovogja grede.
Ide četa do sela Čvrčića,
Da otimlje Milicu djevojku.
Mile gleda sa tanane kule
Svoga dragog Petra Kulišića,
Te kad spozna svoga oca starog,
Krv joj vruća zamri u žilama.
Drhtnu cura kao prut tanani,
Jeknu cura i od sna se prenu,
I skoči se na noge lagane,
Tri se puta krstom prekrstila
Rad onoga sana užasnoga!
Tad umije svoje lice mlado,
I sapliće plave kose svoje,
Pa izlazi cura iz odaje.
Već je danak ~~l'jepo~~ osvanuo,
Mile majci dobro jutro javlja:
„Jesi li se naspavala, majko?“
„Jesam, ćerce, ima noći puste!“
„Čuješ, majko, sinoć mi je otac
Naredio da idem na sade
I uberem za objeda zelja“.
„~~Podji~~, ćerce, s Božjim blagoslovom!“
Ode Mile divota djevojka,
Ode Mile niz gaje na sade;
Sadovi su jure Gojsolića
U dno polja pitomih Kostanja,
Kuda hladna protiče Cetina.
Ide Mile niz gajeve guste,
Gledaju je sa tega težaci,

Digitized by Google

Ona njima dobro jutro kaže,
Napr' jed ~~stupa, a oni govore:~~ ⌊ grede, a težaci vele
„Dragi Bože, snopa od djevojke,
Dragi Bože, vilinskog uzrasta,
Ej sretna li onoga junaka,
Koga ono ogrije sunašce!“
Ide Mile niza vinograde,
Na očeve slazi mlada sade,
~~Pusto~~ zelje razgojilo lišće, ⌊ Mlado
~~Pusti~~ sadi zazelenili se, ⌊ Gusti
Jutro tiho, nema povjetarca,
Vr' jeme blago kao duša mirna,
Ali Mili kamen je na srcu.
Sjede cura pod zelena bora,
Na desnicu glavu oslonila,
Gleda Mile u Cetinu hladnu.
~~Pasta~~ r' jeka, tiha kao ulje, ⌊ Uska
Vijuga se mimo vrbe tužne
Poput zmije preko polja ravna.
Gleda Mile u Cetinu hladnu,
Pa pozdravlja onu vodu mirnu:
„S Bogom r' jeko, s Bogom vodo hladna.
S Bogom, r' jeko, moja mila diko,
U tebi sam kupala se mlada
I rumena lišca ogledala,
Ogledati ja ih više ne ću,
S Bogom r' jeko, s Bogom tiha vodo!“
Tad se diže Milica djevojka,
I ubira zelja zelenoga,
Na svakome trsu listak sami.

Digitized by Google

Kad je mlada naramak ubrala,
L' jepo cura sade pozdravila:
„S Bogom sadi s Bogom zelje mlado,
Ja te zelje više brati ne ću,
Ja vas sadi ne ću trgat mlada,
S Bogom sadi, s Bogom zelje milo!“.
Vraćajuć se kroz zelene gaje
I gajeve Mile pozdravila:
„S Bogom gaji, s Bogom vinogradi,
S Bogom, goro moja nesječena,
Ja kroz tebe hodit više ne ću,
Ne će više moje grlo tanko
Oriti se kroz gajeve guste,
S Bogom gaji, s Bogom vinogradi!“
U vrh gaja vodu nalazila,
Pa vodicu Mile pozdravila:
„Ostaj s Bogom vodo mramorita,
Više k tebi dolaziti ne ću
Jutrom rano vidrom okovanim;
Ostaj s Bogom slatko spominjaje,
Gdje bih s drugam šalu provodila,
Gdje bi mlade lišca umivale
I gdje bi se vodom polivale:
Ostaj s Bogom, moja vodo slatka,
Zaboravit ja te nikad ne ću,
Ti si mene s dragim sastavala,
Ostaj s Bogom, vodo mramorita!“
Ispelo se sunce u pučinu,
Pa pričvrsti djevojka Milica,
Da sa zeljem ne bi zakasnila.

Digitized by Google

Za objedom Mile sm'ješak vabi,
Smišlja cura, da provodi šale,
Ali su joj mlake doskočice,
Jer joj mladoj srce utrnuto.
U duši joj njeka tajna šapće:
Kud ćeš ići, ti curo nevoljna,
Ostaviti i oca i majku,
Bez njihova draga zagrljaja,
Bez očinskog sveta blagoslova?
Vene tužna Mile sirotica,
Srce mlado grizica joj grize,
Jedva čeka da se objeduje,
Pa izigje ~~Mile nevoljnica~~, i Milica djevojka
Sigje cura u bašće zelene,
Uvuče se pod smokvu široku,
Koja grane po zemlji spuštala
Pune grane lišća zelenoga,
Tu je niko zapazit ne može,
Tu joj oči silno prosuziše.
Teku suze ko bobica mala,
Cv'jeli Mile kao zmija ljuta;
Pa kad se je sita naplakala,
Onda joj je duši laglje bilo,
Lice suši divota djevojka,
Suši lice, suši trepavice,
Te pošeta po bašći zelenoj.
Već je žarko nagnulo se sunce,
Zadnji danak brzo će umaknut,
Zadnji danak u bašći zelenoj,
Zadnji danak uza milo cv'jeće!

Digitized by Google

Ne može se cura od'jeliti
Od svojega mirasava cv'jeća!
Stoji cv'jeće kao ~~pusta~~ gora,
Zeleni se mirisni bosiljak,
Iz trtora on se razgranao,
Pust je zelen, divota ga gledat!
Dugo Mile uz cv'jeće sjedila,
Pa ljubljeno cv'jeće pozdravila:
„Ostaj s Bogom, moje cv'jeće milo,
Ja već ne ću tvoje sjeći grane
I kititi njedra djevojačka!
Jao, moje cv'jeće mirisavo,
Ko će tebe zemljom osipati,
Ko vodicom hladnom zal'jevati.
Ko će s tebe čistiti podbirke?
Ti ćeš meni, cv'jeće, uvenuti,
Osušit se tvoje zelenilo,
Jao b'jedno cv'jeće mirisavo!
Tad Milica pošeće u dvore
I unigje k svojoj staroj majci,
Stade zborit ostarjela majka:
„Udaja se tvoja približava,
Mile moja, moje drago d'jete,
Za plemića Nikolu Martića;
Ja sam tebi pripremila ruha,
Dv'je su škrinje ko oko nabite,
Imadeš mi i srebra i zlata,
Prstenova i kolajna zlatnih,
Pribodača a i zaklopaca,
Tri tkanice biserom šikane;

Digitized by Google

Sad je reda spremati darove,
Bječve plesti, našivače vesti,
Sašivati košulje tanane,
I pripravljat strukane pasove.
Poslala sam u selo Zastinje,
Da mi dogje Luce Bagatuša,
Šivalja je prva i vezilja,
Što imamo u našim Poljicim;
Ona će ti pripraviti dare
Mile moja, moje milo d'jete!"
Muči Mile, ništa ne govori,
Ali joj se srce zasmijalo,
Što će stara privarit se majka.
Po večeri dogje l'jega vr'jeme,
Zaspa starac Gojsoliću Jure
I zaspa mu kućna domaćica,
Al ne zaspa djevojka Milica,
Već otvori drvena sanduka
I oblači ruho ponajljepše.
Priteže se tananom tkanicom,
Koja no je biserom šikana,
Niže Mile zlatne prstenove,
Vješa cura o vrata kolajne
I obješa zaklopce srebrene,
Naušnice u uši zadije,
Glavu veže svionom maramom,
Pa sanduka mlada zaključuje.
U to banu sluga Kolumbate,
Sjaje Mile od glave do pete,
Rumeni joj ono lice mlado,

Digitized by Google

U haljinam previje se t'jelo,
Pa govori sluga Kolumbate:
„Ej Boga mi, ljubljena gospojo,
Da je tebe vila očenula,
Nebi tebi, curo, kvara bilo!“
Tad se Mile sobom rastajala:
„Ostaj s Bogom, moja sobo mala,
Često sam te suzam nakvasila,
~~Ostaj s Bogom, moja sobo mala!“~~
Pa prcgjoše tiho kroza dvore,
Izigjoše vanka na obore,
I krenuše putem unapr' jede.
Kada Mile malo umaknula,
Ustavi se gizdava djevojka
I pozdravi doma očinskoga:
„S Bogom dvori i s Bogom obori,
S Bogom, kućo, što si me rodila,
S Bogom ostaj, moj dragi babajko,
Ostaj s Bogom, moja mila majko,
Ne mojte me roditelji kleti,
Teško meni ~~obježnut~~ potajno,
Ja utičem srcem raskrižanim,
Ali mi je za nevolju ljutu,
Jer nedraga ja ne mogu ljubit;
Prostite mi, majko i babajko,
Ne mojte me roditelji kleti;
S Bogom dvori i s Bogom obori,
S Bogom majko i s Bogom babajko!“
Napr'jed krenu sluga Kolombate,
Napr'jed grede Milica djevojka.

Digitized by Google

Kada bili oko župne crkve,
Govorila Mile Gojsolića:
„S Bogom, moja mila crkvo sveta,
Ja u tebe već dolazit ne ću,
Da se molim Bogu Svemožnomu!
S Bogom, divna Gospina priliko,
Na velikom onom žrtveniku,
Ja sam tebi vruće se molila,
I unapr'jed hoću se moliti,
Gledaću te, presveta priliko,
Ne očima, al pobožnom mišlju;
S Bogom, moja mila crkvo sveta!"
Nedaleko čuju se kopita,
Jaši junak Petre Kulišiću,
Drugog konja vodi za djevojku.
Sjaje Petre na konju šarinu,
Sjaje Petre u sred noći tavne,
Svjetlucaju niza prsi toke,
Svjetli britka o bedrići ćorda,
Za kalpakom pero pozlaćeno.
I konja se oba divno sjaju
Sve u srebru i suhomu zlatu!
Kad Kulišić pripozna Milicu,
Skoči junak sa konja šarina,
I da ogrli svoje milo drago.
Bože mio i Bogorodice,
Divno li ~~je jedno drugom sreslo~~, i ih bješe pogledati,
Rek bi majka jedna ih rodila!
Tad priskoči sluga Kolumbate,
On prihvati Milina dorina,

Digitized by Google

B'jesan dorin u visove gjisa,
Al se baci gizdava djevojka,
Pane u sedlo kao muška glava.
Kulišić se hiti na šarina,
Dvoje dragih na dva konja dobra!
Kolumbate u ruke dodaje
Zlatnu uzdu ljepoti djevojci,
Pa plačući sluga progovara:
„Hodi s Bogom, ljubezna gospojo,
Hodi s Bogom, ljepoto djevojko,
A sa tvojim dičnim gjuveglijom
Sa junakom Petrom Kulišićem!
Na daleko slava se prosula
Mladom tvojem, vesela mu majka,
Sad junaka nema na krajini
Do sokola Petra Kulišića:
On se s Turcim često poigrava
I ruse im otsijeca glave.
Blago tebi, gizdava djevojko,
Što si našla dobroga junaka,
Blago tebi, Petre Kulišiću,
Što ti Mile dopala djevojka!
Hodi s Bogom, kito odabrana,
Angjel Božji s vama prohodio,
Pratio vas u tu noćcu tavnu:
Na putu vam dobra sreća bila,
Srećni bili dok godir živili,
Nicalo vam smilje i kovilje
U bostanu reslo vam bosilje,
Bog vam dao od srca omlatka,

Digitized by Google

~~Što želili, od njeg doželili~~;× Muška čeda kô ova junaka,
~~Hodi s Bogom, kito odabrana~~!"× A ženskice kao Mile majka!
Mile vadi iza svoga pasa,
Vadi mlada pet žutih dukata
I daje ih slugi Kolumbatu:
„Uzmi, momče, ove male dare
Za veliko dobročinstvo tvoje
I hvala ti, dobri Kolumbate,
Na uslugam tvojim prevelikim;
Ostaj s Bogom, moje vjerno momče!"
Pa obode divota djevojka,
Pa okrenu Petre Kulišiću.
Odigraše kroz tu noćcu crnu
Put Čvrčića sela malenoga.
Konji čvrsti kao gorske vile,
Brzo mladi domu doigraše.
Izlazila Kulišića majka,
Dočekala svoju nevjesticu,
Pa ju vodi u gospocke dvore,
Pa ju ljubi u čelo junačko:
„Dobro došla, draga nevo moja,
Srećno došla, gizdava djevojko,
Srećno došla ti u moje dvore,
Ti si meni ćerće radost dala,
Sad u sebi čujem srce mlado;
~~Dobro~~ došla, draga nevo moja!" L Smetko
Tad odoše večer večerati,
A kad bilo noći o ponoći,
Tad pogjoše noćcu noćevati,
Ode Mile s majkom u odaje,
Petar ode u svoje komore!

Digitized by Google

IV.

Noć noćuju ta Čvrčića mala,
Na nebu se korave oblaci
I sbiju se kao u mutape.
~~Čvrčićima~~ prosula se tama,
U očima prsta se ne vidi,
Vr'jeme tiho, ne imade ćuha,
U svem selu ne čuje se duše!
Već je ponoć odavna nagnula,
Noć noćuju ta Čvrčića mala,
Noć noćuje Petre Kulišiću,
Leži junak na meku krevetu,
Al se Petru ne da oka stisnut,
Glavom čudne roje mu se misli.
Noćas Milu doveo je dvoru,
Dostignuo što mlajan želio,
Ali ipak ne da mu se mira,

c Čvrčićima

Digitized by Google

Prevrće se Petre Kulišiću,
Srce mu je kao raskrižano.
Prvi p'jevci stadoše se glasit,
Začu Petar trku uz obore,
Mah iz dvora koban glas se javi:
„Na noge se, Petre Kulišiću,
Brže ustaj, bježi iz topraga,
Vodi sobom ostarjelu majku,
Eto idu nevjernici Turci,
Pred njima je Mehmed Topan paša,
Porobiše selo Žrnovicu,
Sada idu ravno dvoru tvomu,
Skupa njima tvoja rusa glava,
Sam je care ište iz Stambula,
Bježʼ junače, naša perjanico!“
Kada Petar očutio glase,
Odgovara zlokobnu glasniku:
„Skoči brže preko sela redom
I razbudi čeljad po kućama,
Nek ostave doma i topraga,
I nek bježe u Mosorske st'jene,
Pa odleti i u druga sela,
Nek svak bježi glavom bez obzira
U vrleti lomnoga Mosora!“
Reče Petar, na noge se skače,
Oblači se štogod brže može,
Pripasuje o bedricu ćordu,
Za pas meće do dv'je puške male,
S klina skine tankoc'jevu šarku,
Koja gagja, gdje Petar nagagja,

Digitized by Google

Pa zazivlje ime Isusovo!
U to k njemu upane Milica
I besjedi Petru Kulišiću:
„Ja sam, Petre, čula crna glasa,
Mrve ti se preplašila n'jesam,
Bog nas dobri ne će upuštati
Tim nevjernim krvoločnim Turcim,
Daj mi Petre krivalja hanžara,
Jeda meni do potrebe bude
I ja znaću mahat uza tebe!"
Tad digoše ostarjelu majku
I odoše Mosoru u st'jene.
Čiči putem Kulišića majka,
Plače stara svoga dvora b'jela,
Što no će joj ~~izgorjeti~~ Turci.
Iz sela se ozivlju vapaji,
Po susjestvim ore se ajmeci
Kao da je kuga pomorila
Svakoj majci sina jedinoga.
Promravilo uz Mosorske st'jene,
Nikad takog jada golemoga:
Starci ječu, a djeca ajmeču,
Majke čeda drže u naručju,
Njeke jedno, a njeke po dvoje,
Njeke jošter nose ih na krke,
A njekim se ćeri uhvatile
Za skutove mile materine.
Pa matere ne mogu da idu.
~~Slabovida~~ čeljad stara pada
I udara rebrim o grebene,

Ljuto cv'jeli trni te prolaze.
Stoji žalba družbe putujuće,
Stoji lelek uz ~~Mosora~~ st'jene, ↙ mosorske
I mlad i zdra. u često posrne
I krv mlada često rusi škrape
Jer ~~okolo svagdje crna tama,~~ ↙ pritisla crna pomrčina
Nigdi mrve ne ima vedrine!
Leti Petar od druga do druga,
Preko st'jena Kulišiću skače
I pridiže, ko u mrak posrne,
Hrabri junak staro i mjako:
„Napr'jed braćo, napr'jed u pećine
Pre neg stignu nevjernici Turci,
Napr'jed, braćo, Bogu se molimo
I svetom se Jurju utecimo,
Koji no je mogući zaštitnik
Naše mile kneževine slavne!"
Baš Kulišić i Mile djevojka
Zaklonili u pećine tavne
One svoje nevoljne bjegunce,
Baš s istoka zora zarudila,
A Čvrčića prikrilili Turci.
Leti paša k dvoru Kulišića,
Pa kada ga u domu ne nagje,
Zapali mu dvore i obore!
Porobiše nevjernici Turci
Sva Čvrčića mala na Baćevcu,
Starce, djecu, što ne utekoše,
To nevjerni Turci isjekoše,
Tad odoše Sitnom i Dubravi,

Digitized by Google

Pa Tugarim u polju širokom,
Sva tri sela Turci porobiše,
I odoše krvoloci grdni
Tam do Graca mjesta ubavoga,
Gdje je izbor kneza velikoga.
Tu nagjoše pitome rudine,
Uz rudine vodu mramoritu,
Na rudinam raspeše čadore
I sjedoše nevjernici Turci
U tom polju na tim rudinama!

— — — — — — — — — —

Pod čadorom silan paša sjedi,
Po tursku je on noge podvio,
Kavu srče odbija dimove,
Pa se silen s Turcim razgovara:
„Ej Boga mi, moja braćo Turci,
Ja ne vidih gorih kukavica,
Što su ovi gorski Poljičani!
Kao miši kad mačku ućute
Tako oni utekoše mahom
U proc'jepi njihovih obera;
Al tako mi dina i imana,
Ostavit se ja ih paša ne ću
Po škrapama dok ih ne polovim,
I podavim te miše goliće;
A hajduka dva iz gore vuka,
Bobetića kneza velikoga
I silnoga Petra Kulišića
Hoću paša sadr'jet na mjehove,
Caru ću im ja poslati glave,

Digitized by Google

Jer su psine dodijali Turcim!“
Pa dozivlje Hasana guslača,
Da gudalom po strunam potegne,
Da navije pjesmu na strunama,
Da ga pjesma na dušeku ljulja,
Dok mu sanak oči ne zatvori.
Hasan gudi, krupan paša tija,
Nagnula mu glava niz dušeke,
Mekoputno zubim čibuk sisa.
U okoliš pobjesnili Turci,
Pod čadorim provagjaju šale,
Oko njih je pl'jeno zarobljeno,
Brave deru, na ražnje nadiju,
Vatra praska, mast iz brava teče,
I puca mu koža na kostima!
Gladni Turci brava rastrguju,
Raznose ga prstima noktavim,
Jedan za but, a drugi za pleće,
Svaki sebi kao vuk poteže;
Treći rukam rebra raskiduje,
Meso c'jepa, sukrvica l'jeva,
Ne grsti se proždrljivim Turcim,
Zubim meso raznose krvavo
I jedu ga kao tučevinu!
Tad gucaju ženu rakiju;
Ide ploska od druga do druga,
Turke sila za oči ujeda,
Te im kaplju suze s trepavica.
Bolje piju bakoviti Turci,
Žešće pali bjesnica rakija,

Digitized by Google

Pa, kada im glavu pomutila,
Svi gjavoli uljezli u Turke,
Buče, viju, skaču, prevrću se,
Kao ludi poljem se valjaju,
Te silnomu Mehmed Topan paši
Pijanice ne davaju mira,
Da ih šalje Mosoru u st'jene
Izgoniti miše sakrivene,
Poljičane sinje kukavice
Iz njihovih rupa kamenitih.
Topan paša miri ih i kara,
Al se ~~pusti~~ ne dadu umirit,
Već zrnima pucaju u st'jene.
Zrna zviždu nad pećinam vrte,
U pećinam kao šipak puno
Djece, žena i staraca s'jedih.
Sve se zbilo ko pred kišom ovce,
Povrh ~~drugog jedno~~ naslagano,
Često glava i noge su blizu,
Zapanule med tjelesa ruke,
Utrnuli gnjati, ali trpi,
Čeda kmeče, majke ih culjaju.
Kad zavrti zrno nad pećinom,
I poškropi olovo po glavam,
Sve u jami u srcu protrne,
I svi zovnu ime Isusovo;
Život drhće, vlasi im se ježe,
Osluškuju ustim otvorenim,
Da ne idu siloviti Turci.
Mehmed pašu gusle uljuljale,

Digitized by Google

Zadr'jemao paša debljikavi,
B'jesni Turci preko polja skaču,
Svakovrsne šale provagjaju,
Grde ~~ckleti~~ Krsta raspetoga,
Psuju svetog zaštitnika Jurja,
~~Viju pusti kao vižlad ljuta,~~
Poljičane na megdan zazivlju,
Te junake, te plašive zece!
Sve to sluša Bobetić Stipane,
To sve sluša Petre Kulišiću,
Sve to čuje Paviću Ivane,
To sve čuje Karamane Marko,
Sva četiri starenikovića,
Sva četiri po izbor junaka.
Uz nje stoje braća Poljičani,
Svaki ima o ramenu šarku,
Svakom hanžar reži za pojasom;
Osam stotin imade družine,
Sjatili se u guste dubove
Na obronku lomnoga Mosora,
Iz dubova oni vide Turke,
A njih Turci uočit ne mogu.
Med družinom jedna ženska glava,
L'jepa kao iz gorice vila,
Obučena kao nevjestica,
Za pojasom i njoj hanžar reži,
Blizu Petra stoji Kulišića,
Stoji mlada Mile Gojsolića,
Žedna krvi i žedna megdana
Kao i sva ukupna družina.

Digitized by Google

Opet bjesne siloviti Turci,
Grde kleti Krsta raspetoga,
I svetoga zaštitnika Jurja;
To družinu u srce upeklo,
Pa besjedi Bobetić Stipane:
„Poljičani, mila braćo moja,
Turske psosti veće je zadosti,
Dalje trpit mi to ne možemo,
Usješće se ova zemlja naša
Rad uvrjeda onih nebesima;
Grde nama naše pradjedove,
Kukavicam nazivlju nas Turci,
Udarimo, braćo, na nekrsta,
Njih imade do deset hiljada,
A nas nema nego šaka mala,
Svi zovnimo ime Isusovo,
Svaki hanžar u junačku ruku,
Razgnaćemo Turke nevjernike,
Srce meni iz njedara kaže,
Mi ćemo ih isjeći hanžarim,
Pripraviti pl'jena debeloga
Svim gavranim lomnoga Mosora,
Tjelesinam polje zagnojiti,
To mi, braćo, srce moje kaže!“
Ne doreče na glasu junače,
A družina povadi hanžare
I htjejaše iz dubova sunut,
Al prihvati Bobetiću kneže:
„Sve bez hitnje, braćo moja draga,
Na četvero mi se razd'jelimo,

Digitized by Google

Nek Kulišić iz Smoova gusta,
A Karaman iz Čovića gaja,
Neka Pavić sa Rašeljke udre,
Ja ću s mojim tam iz Završanja;
Misliti će Turci nevjernici,
Da nas ima mnoštvo nebrojeno,
Ostaviće polje i čadore,
Mi ćemo ih po nogama sjeći!"
Svi glavari glavom zaklimaše,
Svak odobri savjet Bobetića,
Al se diže Mile Gojsolića,
I ~~govori~~ progovori divota djevojka;
„Dobro reče, naš veliki kneže,
Al se bojim, moja braćo mila,
Da nas silni nadvaju Turci,
Jer smo brojem veoma maleni,
Pa sam sobom mlada promislila,
Da ja cura k turskom paši pogjem,
On će mene pričekati l'jepo,
Pod čadorom prah je i olovo,
Ja ću zgrabit glavnju nažeženu,
Baciću je u crnoga praha,
Izgoriće i paša i čador,
Izgoriću i ja cura mlada,
Ali će se prestraviti Turci,
Kada mrtva pašu ugledaju,
Vrtiće se ko muha bez glave,
Vi ćete ih isjeć na komade.
Ne žalite, moja braćo draga,
Na žalite mog života mlada,

Digitized by Google

Meni muka poginuti nije,
Za slobodu naše otačbine,
Za ljubljena našeg zavičaja!"
Sva družina jednim glasom viknu:
„Ne hod' tamo, gizdava djevojko,
Ne hod' b'jela iz gorice vilo,
Ostaj s nama, ti sunašce žarko,
Skupa ćemo sreću okušati,
B'jesne ćemo nadirvati Turke!"
Ali Mile opet progovara:
„Pustite me, moja braćo draga,
Pustite me, srce mene vuče,
Pustite me, od želje izgorih,
Pustite me, duša meni šapće,
Da će 'vako iztr'jebit se Turci
Iz ljubljena našeg zavičaja,
A drukčije, da nam spasa nije!"
Tad s'okrenu Petru Kulišiću,
Stoji Petar kao studen kamen,
Njemu Mile ove zbori r'ječi:
„Ej moj Petre, srećo nesugjena,
Pred družinom sram kazat me nije,
Ja sam tebe, junače, ljubila
I sada te ja mlajana ljubim,
Ti si momu srcu prirastao,
Rad tebe sam muke podnosila
S mojom majkom i s mojim babajkom,
Ali sam ti svegjer vjerna bila,
Prošle noći s tobom sam ubjegla
U Čvrčića, u b'jele ti dvore,
Te pre nego vjenčat se mogosmo

Digitized by Google

Po zakonu naših praotaca
Evo ti nas, moj Petre mileni,
A uz ove sive sokolove
Na obronku lomnoga Mosora,
U dubovim sakrivenih gustim,
Otkle Turke mi gledamo b'jesne,
Gdje nam truju doma očinskoga,
Grdno psujuć Krsta propetoga
I svetoga zaštitnika Jurja!
Mi gledamo, moj Petre mileni,
Naša l'jepa sela popaljena,
Naše stare kuće izgorene,
Našu čeljad nožem isječenu,
Pa u ovom času ~~žalosnome~~ velikome
Žešća ljubav ~~nas na vas poziv'lje~~ u nama se budi,
Nego što je ~~tvrđa~~ ljubav naša. Petre,
Nas sad zove ljubav domorodna,
Da svetimo našeg zavičaja,
Da gonimo krvoločne Turke,
Da tr'jebimo zemlju od nekrsta,
Bog nas zove, naša vjera sveta,
Koju psuju nevjernici Turci,
Te moj Petre, moje milovanje,
Dodje časak, da se rastajemo!
Ja polazim paši pod čadora,
Da užežem i sebe i njega!
Ostaj s Bogom, srećo nesugjena,
Kad prah digne tvoju Milu dragu,
Tada Petre s tvojom četom hrabrom
Kao vuče udari na Turke,
Tim ćeš, Petre, odužit se meni

Digitized by Google

I ljubljenim našim Poljicima!“
Pa pogleda divota djevojka
Svrne zene po društvu sabranu,
Svim junačke oči prosuzile,
Svakom milo one kite cv'jeća.
Gleda cura to društvo sabrano,
Nazri Mile svog starog babajka,
Drhtnu cura kao prut u gori,
Ali mahom priuzimlje daha,
I potrči k svomu ocu dragom,
Pade Mile njemu pred koljena:
„Prosti, oče, od srca djetetu,
Prosti meni pomanjkanja moja
U ovome času užasnomu!“
~~Cv'jeli~~ starac Gojsoliću Jure,
Cigle ne zna ćeri kazat r'ječi,
Oči rosi prisutna družina,
Ode cura izmed dublja stasom,
Zadnji pozdrav ~~reče~~ Kulišiću,
Al Kulišić slova ne prozbori,
Stao junak kao leden kamen!
Provuče se Mile Gojsolića
Kroz dubove i kroza bristove,
Pa se spusti na brdeljak mali,
Na brdeljku bjelaska se crkva,
U crkvici Gospina prilika.
Ugje cura u crkvicu b'jelu,
Kleknu Mile pred sliku Gospinu,
Sklopi ruke divota djevojka,
Te ovako moliti se stade:
„Majko Božja, pred tvojim obrazom

Digitized by Google

Ja grješnica klečim nedostojna,
Mila Gospe, majko milosrgja,
Ti si svakom milost ud'jelila.
Koj se tebi vruće je molio;
Ja sam ti se, Marijo, molila
Otkad sebe mlada sam saznala,
Smiluj mi se, mila Gospe moja,
Isprosi mi u Boga hrabrosti,
Da izvršim, što sam naumila.
Gospe mila, moje djevičanstvo
Posvećujem tebi, majko draga,
Isprosi mi u Boga milosti
U ovomu času velikomu;
Smiluj mi se djevice Marijo!"
Učini se divoti djevojci,
Da joj se je Gospe nasmijala
S one skromne malene prilike;
Pa se diže Mile Gojsolića,
Na dvor stupi srcem ražeženim,
Sjede slazit niz brdeljak mali
Na livade, gdje je paša silni.
Otskočilo sunce u pučinu,
Livadama divna cura grede,
Sunce Milu tracim obasjaje.
Bože mio čuda golemoga,
Prosinula dva žarka sunašca:
Jedno sunce gori u nebesim,
Drugo sunce Mile na livadam!
Sjaje cura i svjetlost prosiplje,
Travu čeplje kićena nevjesta,
Previja joj stas se mladikovi,

Digitized by Google

Rumene joj ~~umesnati~~ obrazi.
Sgledali je janjičari Turci,
Ljepost njima oči zasl'jepila,
Sa svih kraja trče Topan-paši:
„Silni pašo, dobri gospodaru,
Alah tebi evo dare šalje,
Iz dženeta najljepšu huriju!“
Već djevojka u čadora stupi,
Prosja čador, zasja paša silni,
Stoji paša kako no zamuzen,
Gleda curu očim izvaljenim.
U to poljem čudan junak trči,
Leti junak kao brza munja,
K čadorima trči Kulišiću,
I vapije iza svega glasa:
„Ustavite, Turci janjičari,
Ustavite gizdavu djevojku,
Upaliće barut pod čadorom,
Izgoriće gizdava djevojka,
Izgoriće ono sunce žarko,
Vaš će Topan izgoriti paša,
Brže bolje Turci janjičari,
Ustavite gizdavu djevojku,
Čuvajte mi zaklinjem vas Bogom,
Čuvajte mi oni biser dragi,
Čuvajte mi glavu djevojačku!“
Zadnju riječ Petar izustio
A Milica barut upalila!
Jeknu zemlja, jeknuše livade,
Čador vrcnu nebu u visine,
Vrcnu paša i vrcnu djevojka;

Digitized by Google

Dim se prosu ~~lavnim~~ livadama, *travnim*
Prah zavonja poljem u okolo,
Na ledini dv'je mrtve trupine:
Silenoga jedna Topan-paše
A druga je Mile Gojsolića!
Kad vidiše nevjerni i Turci,
Da kaurka pašu umorila,
Smetoše se ko muhe bez glave.
Kad vidio Petre Kulišiću,
Da je njemu Mile poginula,
Smrknu mu se mladu pred očima,
~~Pamet mu se u glavi prismete,~~
Pa on trgnu od bedrice ćordu,
Za njim nagnu njegova družina,
Za družinom Bobetić Stipane,
Za Stipanom Paviću Ivane,
Za Ivanom Karamane Marko,
Svaki svojom četom odobranom.
Poljem lete sokolovi sivi
Sa krivaljim u rukam hanžarim.
Bježe Turci niz rosne livade,
Poljičani kose ih po nogam
Kao srpom na njivi šenicu.
Viju Turci, odn'jeli ih vrazi,
Bježe Turci niz gradačke st'jene,
Razgone ih poljički djetići,
Razgone ih krstaši vojvode,
Razgoni ih Petre Kulišiću!
Bože dragi, što Kulišić radi!
Kao b'jesan iz gorice vuče
Skače Petar s kamena na kamen,

Digitized by Google

Iz očiju iskre mu iskaču,
Živ mu plamen kroz nozdrve liže,
Sabljom Turke na po raspolavlja,
Koljenim ih niz st'jene obara,
Kao snoplje pred njim se svaljuju.
Bježe silni nevjernici Turci,
Na vrat na nos kotrljaju napr'jed,
Poljičanim sjeć ih dodijalo,
Pa skidaju sa ramena šarke,
Te puškama po glavam ih mlate,
Glava puca, prskaju moždani,
Strmo Turci u škrape padaju.
Ali evo jada od Turaka,
Nagnaše ih poljički sokoli
Na Ilijnac, visoke ponore,
Ponor z'jeva stotine lakata,
Tužni Turci niz Ilijnac skaču,
Niz ponore zaplivali trupi,
Niz ponore zaplivali fesi,
Kao lišće kad pada sa gore,
Tako ore niz Ilijnac Turci,
Više ih je ponor pozobao,
Nego ih je hanžar pokosio!
Ostadoše slobodna Poljica
Od nekrsti, od divlje zvjeradi,
Deset hiljad' pogine Turaka,
Zagnojiše polja i livade,
Krvju gorske škrape omastiše:
Tu je bilo pl'jena debeloga,
Da se tuste za više nedjelja
Iz Mosora orli i gavrani!

Digitized by Google

V.

Brdeljak je proniknula trava,
U brdeljku Kostanjsko je groblje.
Sirotno je to malo grobište,
Po tlehu se ruta raskotila,
Travurina obrasla grobove.
Dub se davan u nebo pružio,
Osušile jedne mu se grane,
Tavtina mu silno ispucala,
U tavtini ćuk se danju krije,
A noću se po grobištu vere,
Po pločama skače raspucanim,
~~Kroz proćjepi u grobe se krade~~
~~I ulovi miša protiloga,~~
~~Koji dodje ljucko gristi meso,~~
~~Pa kada je sita kobna tica,~~
~~Ćuk poleti na dubove grane~~
I leleče mrtve u grobištu!
U brdeljku Kostanjsko je groblje,
Sirotno je to malo grobište,
Ne rese ga ploče mramorite,
Nit ga kite divni spomenici,
Nema po njem kipa uklesanih,

Digitized by Google

Nema cv'jeća na grob usijana,
Nema skupih kruna položenih;
Sirotno je to malo grobište,
Po tlehu se ruta raskotila,
Travurina obrasla grobove.
Na grobištu jedna crkva mala,
Sirotna je i ta crkva sveta,
Dva prozora stoje otvorena,
Kroz prozore lastavice lete,
Te o krovu saviju gnijezda.
U brdeljku Kostanjsko je groblje,
Sirotno je holu prolazniku,
Al bogato srcu domorodnu,
Jer u sebi divan biser čuva,
Čuva pepel Mile Gojsolića!
Pod kupinom i suletkom travom
Leži davna ploča od komada,
Ploča krije groba uzidana,
Gdje položi Gojsoliću Jure
Mrtvo truplo svoje ćeri Mile
Potla boja i potla megdana
Sa nevjernim krvoločnim Turcim.
U brdeljku Kostanjsko je groblje,
Iz tog groblja sunce siplje trake,
Siplje trake uspomena slavna
Najdivnije cure u Poljicim,
Koja sažga svoje t'jelo mlado,
Da otkupi mila zavičaja!

24. V. 1929

Digitized by Google

Digitized by Google

Cijena 30 nov. a. vr.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google